

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘
(กรณีหนังสือแจ้งเวียน (Notification) ของสำนักเลขาธิการ
อนุสัญญาฯตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ
ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (อนุสัญญาไซเตส))

กรมวิชาการเกษตร ได้มีหนังสือที่ กษ ๐๙๔๑/๗๑๖๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องจากประเทศไทย ในฐานะประเทศภาคี สมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) ได้รับหนังสือแจ้งเวียน (Notification) จากสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ แจ้งคำแนะนำ (Recommendation) ของคณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ที่แนะนำให้ประเทศภาคีสมาชิกทั้งหลายงดทำการค้ากับประเทศภาคีสมาชิกบางประเทศที่ไม่ปฏิบัติตามให้ เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาไซเตสนี้ โดยให้ภาคีปฏิเสธการนำเข้าซึ่งตัวอย่างพันธุ์พืชตาม ชนิดพันธุ์ในบัญชีของอนุสัญญาไซเตส รวมทั้งการส่งออก หรือส่งผ่านซึ่งตัวอย่างพันธุ์พืชดังกล่าว ไปยังประเทศที่ระบุแจ้งมาว่าละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ทั้งนี้จนกว่าจะแจ้งมาเป็น ประการอื่น

ในการนี้กรมวิชาการเกษตร กรมป่าไม้ และกรมประมงซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับ มอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นฝ่ายปฏิบัติการเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตาม พันธกรณีของอนุสัญญาไซเตสจึงได้ประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับสภาพบังคับของหนังสือแจ้งเวียน นี้ว่ามีผลให้จำเป็นต้องมีการปฏิบัติตามหรือไม่ เพราะกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืช กฎกระทรวง และ ประกาศที่ใช้บังคับมิได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ และมีความเห็นแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ยังไม่เป็นที่ยุติ ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศภาคีสมาชิกของอนุสัญญาไซเตสมี พันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ตามที่ปรากฏในหนังสือแจ้งเวียนของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯดังกล่าว ดังนั้น ใน การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติ พันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อรองรับการปฏิบัติการให้เป็นไป ตามพันธกรณีตามอนุสัญญาไซเตสต้องคำนึงถึงคำแนะนำของคณะกรรมการประจำที่มีการแจ้ง เวียนให้งดทำการค้ากับประเทศภาคีสมาชิกต่าง ๆ ด้วย

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของอนุสัญญาไซเตสแล้ว ในกรณีที่ประเทศภาคีสมาชิกไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าว ก็ไม่มีบทกำหนดโทษแก่ประเทศภาคีสมาชิกแต่อย่างใด คงมีเพียงมติที่ประชุมใหญ่ของประเทศภาคีสมาชิก (Conference of the Parties) ที่ให้ดัดการการค้ากับประเทศที่ฝ่าฝืนเท่านั้น และเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว ก็ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดที่รองรับให้การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องบังคับตามคำแนะนำของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ เช่นว่านั้น กรณีดังกล่าวจึงไม่อาจถือว่าหนังสือแจ้งเวียนของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้เสมือนเป็นกฎหมายภายในได้ทันที ประกอบกับเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว เห็นว่าบทบัญญัตินี้มิได้ระบุให้มีผลเป็นการรองรับอนุสัญญาไซเตสได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว จึงไม่อาจอ้างหนังสือแจ้งเวียนดังกล่าว มาใช้เป็นเหตุของการปฏิเสธที่จะออกใบอนุญาตต่างๆ ให้แก่ผู้ประกอบการที่จะทำการค้ากับประเทศที่ถูกงดทำการค้าได้

กรมวิชาการเกษตรจึงขอหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑. เมื่อกรมวิชาการเกษตรได้รับหนังสือแจ้งเวียน (Notification) จากสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ หนังสือแจ้งเวียนดังกล่าวมีผลบังคับต่อกรมวิชาการเกษตรในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาฯ อย่างไรบ้าง

๒. ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง กรมวิชาการเกษตรจะอ้างหนังสือแจ้งเวียน (Notification) ดังกล่าว เป็นเหตุในการปฏิเสธการออกใบอนุญาตต่างๆ ให้แก่ผู้ประกอบการที่ยื่นขออนุญาตทำการค้ากับประเทศที่ถูกงดทำการค้าได้หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวโดยฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่าประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาไซเตสเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ และได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาไซเตสดังกล่าว อีกทั้งผู้แทนประเทศไทยได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ในการประชุมสมัยสามัญประเทศภาคีสมาชิก (Conference of the Parties) หลายครั้ง และในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพในการประชุมสมัยสามัญประเทศภาคีสมาชิก

นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นข้อหารือในประเด็นที่สองอีกว่า ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งประสงค์จะหารือเฉพาะการออกหนังสืออนุญาตนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งพืชอนุรักษ์ตามมาตรา ๒๙ ตรีแห่งพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ.

๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เท่านั้น มิใช่เป็นการอนุญาตในกรณีอื่นทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) เห็นว่า ประเด็นที่หนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีเกี่ยวกับสภาพบังคับของหนังสือแจ้งเวียน (Notification) นั้น ต้องพิจารณาในเบื้องต้นถึงผลผูกพันของอนุสัญญาว่ามีผลประการใดเสียก่อน ซึ่งในปัญหาประการนี้ เห็นว่า อนุสัญญาหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศมีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศสำหรับรัฐภาคี มิใช่เฉพาะองค์การหนึ่งองค์การใดของรัฐเท่านั้น รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาหรือสนธิสัญญานั้นด้วยความสุจริตใจ^๑ ฉะนั้น โดยที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาไซเตสแล้ว ประเทศไทยย่อมมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาดังกล่าว

สำหรับหนังสือแจ้งเวียน (Notification) เป็นการแจ้งให้ทราบเป็นทางการ โดยที่ไม่เกี่ยวกับการให้ต้องปฏิบัติตามเนื้อหาที่ได้แจ้งเวียนให้ทราบหรือไม่ การที่ผู้รับหนังสือแจ้งเวียนดังกล่าวจะดำเนินการอย่างไรนั้น เป็นเรื่องของผู้รับหนังสือแจ้งเวียนจะพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไรหรือไม่ ส่วนคำแนะนำ (Recommendation) ไม่มีผลผูกพันเป็นการบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม^๒ การที่รัฐภาคีจะเลือกปฏิบัติตามแค่ไหนเพียงใดเป็นเรื่องนโยบายมิใช่เป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ตามกฎหมาย ประกอบกับบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาไซเตสก็มิได้ระบุไว้ให้หนังสือแจ้งเวียน (Notification) ของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ หรือคำแนะนำของคณะกรรมการประจำมีความหมายหรือผลทางกฎหมายเป็นพิเศษสำหรับอนุสัญญานี้ หนังสือแจ้งเวียนและคำแนะนำดังกล่าวจึงเป็นการใช้ในความหมายที่ใช้กันโดยปกติธรรมดาในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ^๓

กรณีของหนังสือแจ้งเวียนของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ตามข้อหาหรือซึ่งเป็นกรณีที่เลขาธิการอนุสัญญาฯ แจ้งการที่รัฐภาคีบางประเทศโดยระบุชื่อประเทศว่าประเทศนั้น ๆ ละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญาไซเตส พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบว่าในกรณีดังกล่าวคณะกรรมการประจำได้เสนอแนะให้รัฐภาคีทั้งหลายควรที่จะปฏิเสธการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งตัวอย่างของชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่อยู่ในบัญชีของอนุสัญญาไซเตสไปยังประเทศที่ถูกระบุชื่อ ทั้งนี้รวมถึงการส่งผ่านด้วย ซึ่งคำแนะนำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบีบบังคับเชิงลงโทษแก่ประเทศที่ถูกระบุว่าละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามหรือยุติการละเมิด ดังนั้น การที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการประจำหรือไม่ จึงเป็นการตัดสินใจทางนโยบายของแต่ละรัฐภาคีเป็นสำคัญ

^๑ Vienna Convention on the Law of Treaties (1969)

Article 26 PACTA SUNT SERVANDA

Every treaty in force is binding upon the parties to it and must be performed by them in good faith.

^๒ Parry and Grant, Encyclopaedic Dictionary of International Law, (New York : Oceana Publisher Inc. 1986) p. 330

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒ ,ข้างต้น หน้า ๒๖๕

ประเด็นที่สอง กรมวิชาการเกษตรจะนำเอาคำแนะนำของคณะกรรมการประจำที่ปรากฏในหนังสือแจ้งเวียนมาใช้เป็นเหตุในการปฏิเสธการออกหนังสืออนุญาตตามมาตรา ๒๙ ตรี^๕ แห่งพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้หรือไม่ เห็นว่า การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้นได้ดำเนินการโดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาไซเตส^๖ โดยบทบัญญัติของมาตรา ๒๙ ตรี ที่กำหนดห้ามการนำเข้า ส่งออก และส่งผ่านซึ่งพืชอนุรักษ์เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดประการหนึ่ง และเมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๙ ตรี แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่า การห้ามการนำเข้า ส่งออก และส่งผ่านซึ่งพืชอนุรักษ์เป็นกฎเกณฑ์หลัก ส่วนการได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นข้อยกเว้น ดังนั้น การใช้อำนาจของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายออกหนังสืออนุญาต จึงเป็นข้อยกเว้นกฎเกณฑ์หลัก ซึ่งต้องมีเหตุผลทางกฎหมายหรือข้อเท็จจริงเป็นเหตุผลของการออกหนังสืออนุญาต ไม่ใช่หาเหตุผลในการไม่ออกหนังสืออนุญาต

อย่างไรก็ดี โดยที่กรมวิชาการเกษตรได้อาศัยอำนาจตามวรรคสองของมาตรา ๒๙ ตรี^๖ ออกประกาศกรมวิชาการเกษตร กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งพืชอนุรักษ์และซากพืชอนุรักษ์^๗ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีการวางกรอบการ

^๕ มาตรา ๒๙ ตรี ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

การขออนุญาต การออกหนังสืออนุญาต และการปฏิบัติในการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หนังสืออนุญาตนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ ให้ใช้ได้ไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ออกหนังสืออนุญาต

^๖ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืชที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากไม่สามารถควบคุมการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากวิธีธรรมชาติและในการกำหนดความหมายของพันธุ์พืชยังไม่ตรงตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้มีการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช การรับรองพันธุ์พืช เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการคิด ค้น และปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna And Flora) เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๖ ซึ่งอนุสัญญามีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองพืชป่ามิให้สูญพันธุ์ไปจากโลกโดยการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์พืชป่านอกเหนือจากวิธีธรรมชาติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๘ ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๓๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

พิจารณาหรือการกำหนดเงื่อนไขออกหนังสืออนุญาตไว้ในประกาศฯ ดังกล่าว อันมีผลเท่ากับเป็นการให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายใช้ดุลพินิจในการออกหนังสืออนุญาตให้หรือไม่ หรือออกให้โดยมีเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้ ด้วยเหตุนี้ หากกรมวิชาการเกษตรต้องการที่จะให้มีกรอบเป็นฐานการใช้ดุลพินิจก็อาจจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการออกหนังสืออนุญาตเป็นประกาศตามกระบวนการของวรรคสองของมาตรา ๒๙ ตรี ดังกล่าวได้

สำหรับกรณีที่สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาฯ แจ้งเวียนคำแนะนำของคณะกรรมการประจำให้ประเทศไทยในฐานะภาคีอนุสัญญาพิธีการนำเข้า ส่งออก และส่งผ่านซึ่งพืชอนุรักษ์ชนิดที่กำหนดไว้ในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตสกับประเทศที่ถูกระบุว่าละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ นั้น หากรัฐมีนโยบายที่จะให้ความร่วมมือแก่มาตรการที่คณะกรรมการประจำให้คำแนะนำ ประเทศไทยก็ปฏิบัติได้อยู่แล้วตามบทบัญญัติที่เป็นกฎเกณฑ์หลักตามมาตรา ๒๙ ตรี โดยอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะต้องไม่ใช้อำนาจที่เป็นข้อยกเว้นออกหนังสืออนุญาตให้เมื่อกรณีเข้าข่ายตามคำแนะนำของคณะกรรมการประจำ และในทางปฏิบัติต้องมีการประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำเข้า ส่งออก และนำผ่าน เพราะการนำเข้า ส่งออกและนำผ่านซึ่งสินค้าใดๆ ไม่ได้อยู่เฉพาะภายใต้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น แต่ยังมีกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะคำแนะนำที่แจ้งมานั้นมุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ส่วนวิธีการและขั้นตอนทางกฎหมายเป็นเรื่องภายในของประเทศภาคีสมาชิกที่จะดำเนินการ

ในทางกลับกันหากรัฐมีนโยบายที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้มาตรการร่วมกับประเทศภาคีสมาชิกอื่นที่สนับสนุนคำแนะนำของคณะกรรมการประจำเพื่อบีบบังคับเชิงลงโทษเพื่อแก้ไขปัญหาก็ไม่ปฏิบัติตามหรือละเมิดอนุสัญญาฯ แล้ว กรมวิชาการเกษตรก็ปฏิบัติตามวรรคสองของมาตรา ๒๙ ตรี ได้โดยตรง เพราะการออกหรือไม่ออกหนังสืออนุญาตเป็นดุลพินิจของอธิบดีภายในกรอบของประกาศตามวรรคสองของมาตรา ๒๙ ตรี แห่งพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ลงชื่อ พรทิพย์ จาละ

(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผ่านพิธีอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๐ ตอนที่ ๖๘ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๖ และเล่ม ๑๐๐ง ตอนที่ ๔๓ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ ตามลำดับ)

มีนาคม ๒๕๔๖